

2022-12-14
Kammarkollegiet
Ert dnr: 8979-2022
Vårt dnr: 47, u2022, 6/yb

Studieförbundens yttrande över Kammarkollegiets föreskrifter om avgifter vid registrering av idéburna organisationer

Sammanfattning

Den föreslagna avgiften om 12 000 kronor för registrering, registerhållning och tillsyn är avsevärt högre än vad som övervägts i den tidigare utredningen. Studieförbunden förstår dilemmat att hitta en avgiftsnivå som å ena sidan är tillräckligt hög för att täcka kostnaderna, å andra sidan tillräckligt låg för att aktörerna ska kunna registrera sig. Studieförbundens bedömning är dock att den föreslagna avgiftsnivån är för hög och kommer att leda till att våra medlemmar avstår från att registrera sig av kostnadsskäl. En lägre avgift skulle möjliggöra för fler att registrera sig.

Studieförbundens organisationsstruktur omöjliggör registrering av en juridisk enhet

Studieförbunden avstyrker förslaget om en avgift om 12 000 kr för registrering, registerhållning och tillsyn. Den reella kostnaden för studieförbunden kommer bli betydligt högre eftersom varje studieförbund kommer behöva registrera ett antal juridiska enheter för att visa att villkoren uppfylls. Anledningen till detta är studieförbundens obligatoriska organisationsstruktur.

För att ett studieförbund ska vara berättigat till statsbidrag för folkbildning genom Folkbildningsrådet behöver det vara en registrerad ideell förening med minst fem

lokala avdelningar som är egna juridiska personer.¹ Det är alltså omöjligt för ett studieförbund att bestå av mindre än sex juridiska personer. I praktiken är de dock mycket fler än så. Det som vi i vardagligt tal kallar för ”ett studieförbund” är egentligen ett helt ekosystem av föreningar, stiftelser och bolag som har olika uppdrag inom verksamheten och som gör transaktioner sinsemellan. För att ett studieförbund – eller en lokalavdelning av ett studieförbund – ska kunna registrera sig som idéburen aktör och uppfylla villkoren behöver ett flertal juridiska personer registreras för att reglerna om värdeöverföringar ska uppfyllas. Exempelvis består ABF av 51 avdelningar och ett nationellt förbund samt ett antal bolag.

Folkuniversitetet Öst är en av fem stiftelser inom Folkuniversitetet som i sin tur består av fyra föreningar och sex bolag som är egna juridiska personer. I den löpande verksamheten samverkar stiftelsen med det nationella Folkuniversitetets förbundskansli, som är en egen förening.

För att använda registret för ett enskilt anbud i en reserverad upphandling måste alltså minst en lokalförening och förbundskontoret registrera sig och vara registrerad minst under det året verksamheten ska ske samt fem år därefter. Om bara en enda lokalavdelning skulle delta i en upphandling, skulle bara registerkostnaderna med förslaget alltså inte kunna understiga 144 000 kronor. I praktiken kommer dock fler juridiska enheter än bara en lokalavdelning och förbundskontoret att behöva registrera sig. Om hela ABF skulle registreras skulle avgiften uppgå till 624 000 kronor – per år. Om ABF sedan skulle besluta att avregistrera hela förbunden skulle man vara förbunden till framtida utgifter om 3 120 000 kronor för tillsyn under de följande fem åren.

Avgiftsnivån utgör ett hinder för registrering

Studieförbunden delar inte Kammarkollegiets bedömning ”att avgiftens nivå [inte] är så hög att detta i sig kommer att utgöra ett hinder eller påverka viljan att registrera sig” (konsekvensutredningen, s. 5). Tvärtom erfar vi att flera våra medlemmar som tidigare tänkt registrera sig, nu ser svårigheter att bekosta registrering och därför överväger att avstå.

Då förslaget innebär både en hög kostnad för ansökan om registrering, och ett åtagande om höga framtida kostnader ifall ansökan beviljas, kommer bara stora

¹ [Statsbidrag till studieförbund 2022 \(folkbildningsradet.se\)](https://www.folkbildningsradet.se/Statsbidrag_till_studieforbund_2022)

organisationer ha möjlighet att registrera sig. Mindre organisationer utan upparbetat kapital kommer stängas ute. Om registret trots detta används av upphandlare för att särskilja aktörer till riktade upphandlingar kan det alltså höja trösklarna för små idéburna aktörer inom välfärden. Om registret inte skulle användas finns ingen anledning att registrera sig och lagen blir tandlös. Frågan är om ett register med så här höga avgifter alls bidrar till att uppnå den politiska ambitionen om att höja andelen idéburna aktörer inom välfärden.

Den höga avgiften för registrering, registerhållning och tillsyn väcker också frågor om vad som skulle hända om registret avvecklades.

Utvärdera efter ett år

Studieförbunden tillstyrker förslaget om att utvärdera avgiftsnivån efter ett år (Konsekvensutredningen, s. 3), men ifrågasätter ordningen att inför utvärdering sätta en oväntat hög avgift som kan leda till att färre registrerar sig. Vi ser en stor risk i att få aktörer registrerar sig på grund av den höga avgiften och att kostnaderna därför inte täcks, varpå avgiften höjs ytterligare. Studieförbunden föreslår istället en låg avgift som sänker trösklarna för registrering, så att en utvärdering kan studera ett scenario där möjligheten till registrering använts.

Studieförbunden tillstyrker också förslaget om att i utvärderingen se över ”om det skulle vara mer lämpligt att införa olika avgiftsnivåer för registrering, registerhållning och tillsyn” (Konsekvensutredningen, s. 3). Studieförbunden föreslår att en framtida utvärdering också omfattar de aktörer som valt att inte registrera sig, och ser över möjligheterna till en avgiftstrappa, ”mängdrabatt” för flera juridiska enheter inom samma förbund eller annan differentiering av avgiftsnivån som kunde sänka trösklarna för registrering.

För branschorganisationen Studieförbunden i samverkan

David Samuelsson
Generalsekreterare

Studieförbunden
Dalagatan 7, 111 23 Stockholm
info@studieforbunden.se
www.studieforbunden.se